

Міністерство освіти і науки України
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова Приймальної комісії

Валентина ЯКУБІВ

«18» травня 2026 р.

ПРОГРАМА

вступного випробування з

Політології

для зарахування на навчання за освітньо-науковим ступенем доктора філософії за спеціальністю **С2 Політологія** на основі освітнього рівня магістра (освітньо-кваліфікаційного ступеня спеціаліста) при прийомі на навчання у 2026 році

Розглянуто та схвалено

на засіданні Приймальної комісії

Карпатського національного

університету імені Василя Стефаника

Протокол № 4 від 18 травня 2026 р.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою вступного випробування з політології є перевірка знань і відбір вступників для зарахування на навчання за ступенем доктора філософії за спеціальністю С2 Політологія при прийомі на навчання на основі освітньокваліфікаційного рівня/ступеня спеціаліста/магістра до Карпатського національного університету імені Василя Стефаника у 2026 році.

Програма містить основні питання з політології, а також перелік рекомендованої літератури.

Наведений перелік питань, які виносяться на вступне випробування, дасть можливість вступнику систематизувати свої знання та допоможе зорієнтуватися, на які питання треба звернути увагу при підготовці до вступного випробування.

Перелік рекомендованої літератури сприятиме в пошуку й підборі джерел підготовки для вступного випробування.

ОСНОВНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ

1. Політика як соціальна реальність, її структура та функції.
2. Межі політики в суспільстві.
3. Суперечності політики і моралі. Цінності та принципи політичної етики.
4. Національна політика сучасної України: зміст, проблеми, суперечності та шляхи їх вирішення.
5. Філософсько-теоретичні джерела політичного реалізму та ідеалізму
6. Теоретичні джерела ідеалізму в працях Г. Гроція та І. Канта.
7. Виборча кампанія як форма політичної діяльності.
8. Сучасні виборчі технології.
9. Виборча система сучасної України: проблеми становлення і розвитку.
10. Мажоритарна виборча система: сутність та різновиди.
11. Пропорційна виборча система: сутність та різновиди.
12. Проблеми ефективності виборчих систем.
13. Змішана виборча система.
14. Влада як явище суспільного життя, основні підходи до її тлумачення. Сутність політичної влади.
15. Ресурси політичної влади.
16. Функції політичної влади.
17. Структура владних відносин та механізм розподілу влади.
18. Механізми державної влади в Україні.
19. Поняття «партія»: сутність, причини виникнення, ознаки.
20. Формування політичних партій в Україні: загальна характеристика, особливості виникнення і функціонування.
21. Партійна система сучасної України.
22. Багатопартійність і демократизація суспільства в Україні.
23. Типологія партійних систем.
24. Роль та місце партій у сучасному політичному процесі.
25. Партійно-політичний спектр сучасної України.
26. Природа, соціальна сутність, функції політичного лідерства.
27. Політичні лідери України, критерії оцінки їх популярності та ефективної діяльності.
28. Типологія політичного лідерства та її критерії.
29. Сутність політичного елітаризму. Політична еліта в структурі влади.
30. Політичні еліти: проблеми типології.
31. Політична еліта сучасної України: проблеми становлення та розвитку.
32. Поняття політичної культури.
33. Типологія політичної поведінки.
34. Типологія суспільно-політичних організацій і рухів.
35. Поняття та функції політичної ідеології.
36. Суть та основні характеристики політичної свідомості як форми відображення політичного буття.
37. Людина як об'єкт політики. Політична соціалізація особи.
38. Зростаюче значення людини та її участі в сучасному політичному житті.
39. Політична діяльність: суть, структура, форми.

40. Людина як суб'єкт політики. Основні типи особи стосовно політики.
41. Теоретична і практична політична діяльність.
42. Абсентеїзм: поняття, ознаки, форми.
43. Політична соціалізація особи.
44. Політичні режими: сутність, ознаки та типологія.
45. Форми державного правління та державного устрою.
46. Основні риси політичного режиму в Україні на сучасному етапі
47. Сучасна Українська державна форма в контексті конституційної форми правління.
48. Правова держава: сутність та основні принципи
49. Поняття громадянського суспільства, фактори становлення та розвитку громадянського суспільства.
50. Фактори становлення та розвитку громадянського суспільства.
51. Основні напрямки і пріоритети зовнішньополітичної діяльності Української держави.
52. Насильницькі та ненасильницькі засоби впливу і примусу в практиці світової політики.
53. Політична стабільність суспільства: сутність, фактори, перспектива для України.
54. Утвердження України на міжнародній арені.
55. Становлення відносин та поглиблення діалогу між Україною та ЄС.
56. Сучасний стан відносин ЄС – Україна.
57. Українсько-американський міждержавний діалог від Помаранчевої революції до наших днів.
58. Значення аналізу політики в міжнародних відносинах.
59. Методика складання аналітичної довідки
60. Методика складання аналітичної доповіді.
61. Поняття і суть політичної системи суспільства, її функції та типологія.
62. Держава в політичній системі суспільства. Її ознаки та функції.
63. Функції політичної системи.
64. Українська держава – центральний інститут політичної системи.
65. Основні напрями зовнішньополітичної стратегії України.
66. Військовий фактор в сучасних міжнародних відносинах.
67. Міжнародні організації як механізми регулювання міжнародних відносин.
68. Етнонаціональні аспекти політичного життя сучасної України.
69. Етнонаціональна політика: мета, принципи, проблеми.
70. Лобізм як суспільна практика.
71. Групи тиску: поняття та суспільні функції.
72. Принципи і методи прийняття рішень у політичній сфері.
73. Особливості трансформацій політичних систем у країнах пострадянського простору.
74. Форми, моделі і типи політичних конфліктів.
75. Політичний процес, його суть, структура, різновиди.
76. Особливості сучасних політичних процесів у постсоціалістичних країнах.
77. Процес подолання політичної кризи.
78. Національні інтереси. Структура національних інтересів.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Адаптивні зміни політичного поля України в умовах війни : монографія / за ред. О. О. Рафальського, О. М. Майбороди. Київ : ІІІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2023. 672 с.
2. Адаптивні зміни у функціонуванні політичної системи України в умовах повоєнної відбудови : монографія / за ред. О. О. Рафальського, О. М. Майбороди. Київ: ІІІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2024. 648 с.
3. Влада і громадянське суспільство у країнах світу: досвід взаємодії: Монографія / за ред. чл.-кор. НАН України О. М. Майбороди. Київ: ІІІЕНД НАН України, 2025. 472 с.
4. Демократизація політичних інститутів і суспільний розвиток в Україні : збірник наукових праць / за ред. О. О. Рафальського. О. М. Майбороди. Київ : Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2019. 432 с.
5. Діалектика національно-громадянського і етнічного в українському соціумі : монографія / авт. кол.: Котигоренко В. О. (керівник, наук. ред.), Дегтеренко А. М., Калакура О. Я., Кочан Н. І., Інституційна спроможність неурядового сектору в Україні: монографія. Київ: ІІІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2024. 112 с.
6. Зміни політичних режимів і перспективи зміцнення демократії в Україні : монографія / авт. кол.: Г. І. Зеленько (керівник, наук. ред.), Т. А. Бевз, С. Г. Брехаря, М. С. Кармазіна, В. О. Ковалевський, О. Ю. Кондратенко, Н. В. Кононенко, Т. М. Ляшенко, О. М. Майборода, Ю. Ж. Шайгородський. Київ : ІІІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2021. 416 с.
7. Кармазіна М. Тридцять років української багатопартійності (кінець 1990 – початок 2020 рр.). Київ: ІІІЕНД ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2020. 88 с.
8. Кармазіна М., Бевз Т., Горбатюк М., Зорич О. Регіональні політичні еліти в Україні: особливості формування, цінності та ідентичності (кінець 1991-2019 рр.). Київ : ІІІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2020. 264 с.
9. Кризи політичного розвитку в Україні: причини, зміст і способи нівелювання : монографія / авт. кол.: Г. І. Зеленько (керівник, наук. ред.), Р. В. Балабан, С. Г. Брехаря, Л. Л. Кияниця, О. Ю. Кондратенко, Н. В. Кононенко, Т. М. Ляшенко. Київ : ІІІЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2022. 352 с.
10. Ляшенко О. О. Державний устрій України: простір інтеракції національно-громадянського та етнічного : монографія. Київ : Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. 2023. 216 с.
11. Національна стійкість України: стратегія відповіді на виклики та випередження гібридних загроз: національна доповідь / ред. кол. С. І. Пирожков, О. М. Майборода, Н. В. Хамітов, Є. І. Головаха, С. С. Дембіцький, В. А. Смолій, О. В. Скрипнюк, С. В. Стоєцький / Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. Київ : НАН України, 2022. 552 с.
12. Політична безпека України: проблема стабілізації політичного поля країни. Прогнозна оцінка, механізми забезпечення : монографія / за ред. академіка

- НАН України О. О. Рафальського, чл.-кор. НАН України О. М. Майбороди. Київ: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2024. 288 с.
13. Політичні інститути та процеси у країнах Центральної і Східної Європи наприкінці ХХ – на початку ХХІ століть: колективна монографія / за заг. ред.: Ю. Остапця і М. Токаря; [авт. колект.: В. Бурдяк, В. Бусленко, Є. Гайданка, І. Дудінська, В. Дудінський, М. Зан, Г. Зеленько, Н. Кічера, А. Ключкович, Н. Кононенко, Ю. Копинець, М. Лендшел, В. Литвин, Н. Марадик, Н. Нечаєва-Юрійчук, Ю. Остапець, М. Палінчак, В. Петрінко, А. Романюк, Н. Ротар, Д. Стеблак, М. Токар, М. Цірнер, Г. Шипунов]; Каф. політ. і держупр.; Ужгород. нац. ун-тет. Ужгород: Поліграфцентр “Ліра”, 2023. 680 с.
  14. Політична система України: конституційна модель та політичні практики : монографія / кол. авт.: Зеленько Г. І. (кер., наук. ред.) та ін. Київ : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2023. 536 с.
  15. Політичний процес у незалежній Україні: підсумки і проблеми : монографія. Вид. 2-ге, доп. Київ : Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2022. 704 с.
  16. Соборність України: історія та сучасність : зб. наук. праць. Матеріали Всеукр. наук. конф., м. Київ, 19 січ. 2023 р. / за ред. Ю. Ж. Шайгородського; упоряд.: З. В. Захожай, В. Д. Яремчук. ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України. Київ–Ніжин : Видавець Лисенко М. М., 2023. 208 с.
  17. Україна у боротьбі: війна та перетворення держави: монографія / за ред. академіка НАН України Олега Рафальського, чл.-кор. НАН України Галини Зеленько. Київ : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2025. 208 с.
  18. Україна у боротьбі: війна та перетворення суспільства: Монографія / за ред. Ю. О. Ніколайця. Київ: ІПіЕНД НАН України, 2025. 248 с.
  19. Цивілізаційна ідентичність українства: історія і сучасність / авт. кол.: О. Рафальський (керівник), Я. Калакура (науковий редактор), О. Калакура, М. Юрій. Київ : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2022. 512 с.
  20. Ясінська А. Ю. Поведінка виборців, що не визначилися в електоральних процесах в Україні та європейських країнах (2010–2019) : монографія. Київ : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2022. 328 с.
  21. Geopolityka: Podręcznik akademicki / pod red. A. Dybczyńskiego. Warszawa: Poltext, 2013.
  22. Morgenthau H. Politics Among Nations. The Struggle for Power and Peace. 2018

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Порядок проведення та критерії оцінювання вступних випробувань регулюється Положенням про організацію вступних випробувань у Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника.